

"KOTIKUNTA KUULUU KAIKILLE"

Kristillisdemokraattien kuntavaaliohjelma 2008

SISÄLLYSLUETTELO:

Kotikunta kuuluu kaikille

Vaikuttaminen – osallistumista ja yhteisöllisyyttä

Kuntatyö kuntoon – hyvä henkilöstöpolitiikka on laadun tae

Hyvät perusturvapalvelut kunnan kunnia-asia

Koulutus ja kulttuuri – sivistyksen perusta

Yrittäjyys ja työllisyys tuovat elinvoimaa kotikuntaan

Kaavoitus, asuminen ja liikenne – arjen sujuvuuden avaimet

Ympäristö, energia ja ilmasto – kunnilla ratkaiseva rooli

Tasapainoista aluekehitystä

Pääkaupunkiseutu – metropoli, jossa ihmiset ovat rakenteita tärkeämpiä

KOTIKUNTA KUULUU KAIKILLE

Kuntien tarjoamat palvelut koskettavat jokaista. Kunnallisvaaleissa on kyse päivähoidosta, perusopetuksesta, terveydenhoidosta, vanhustenhuollosta, maankäytöstä, liikenteestä, kulttuuripalveluista ja monesta muusta jokapäiväiseen elämäämme vaikuttavasta asiasta. Kun valitset kunnanvaltuutettua, valitset siis arkielämäsi kannalta tärkeintä yhteiskunnallista päättäjää.

Lähtökohtamme on kristillinen ihmiskäsitys. Se merkitsee toisista välittämistä, heikoimmista huolehtimista ja jokaisen ihmisarvon kunnioittamista. Tällainen yhteisö on turvallinen meille kaikille.

Hyvä elämänlaatu edellyttää perusturvallisuutta. Kristillisdemokraattinen kotikunta antaa jokaiselle mahdollisuuden elää turvallisesti ja täysipainoisesti elämän eri vaiheissa.

Ihmisarvo on aina markkina-arvoa tärkeämpi. Siksi asetamme poliittisessa päätöksenteossa etusijalle elämän ja hengen kannalta keskeiset palvelut, esimerkiksi terveydenhoidon. Kristillisdemokratiassa nähdään, että hyvinvointi syntyy ihmisten luontaisissa lähiyhteisöissä, kuten perheissä, joita tuetaan kunnan järjestämällä peruspalveluilla. Haluamme puolustaa niitä, jotka eivät itse kykene sitä puolestaan tekemään. Siksi sydämenasianamme ovat laadukkaat palvelut vanhuksille, vammaisille ja lastensuojelua tarvitseville.

Ideologiamme sisältää sosiaalisesti, eettisesti ja ekologisesti ohjatun markkinatalouden periaatteen, joka tunnustaa ihmisen oikeuden omistamiseen ja yritteliäisyyden talouden perustana. Kuntien tulopohjasta suurimman osuuden muodostavat verotulot, joiden määrä on sidoksissa työllisyysasteeseen ja yritysten menestymiseen kunnan alueella. Kristillisdemokraatteina haluamme kannustaa työhön ja yrittäjyyteen.

Valtuusto vastaa kunnan taloudesta ja toiminnasta

Valtuustot vastaavat kuntien taloudesta ja toiminnasta sekä huolehtivat kansalaisten peruspalveluista. Valtuusto määrittelee myös kunnan toiminta-ajatuksen, arvot ja keskeiset päämäärät. Tässä tehtävässä korostuu strategisen suunnittelun ja päätöksenteon rooli.

Kunnilla on paljon tehtäviä ja myös oikeuksia, kuten verotusoikeus. Perusturvan rahoitus perustuu keskeisesti verotuloihin. Valtuusto määrittelee vuosittain kunnallisvero- ja kiinteistöveroprosentin. Verotulojen turvaamiseksi valtuuston on myös harjoitettava pitkäjänteistä ja aktiivista elinkeinopolitiikkaa.

Valtion ja kunnan suhde

Kunnat kantavat päävastuun palvelujen järjestämisestä. Vaikka kunnilla on varsin vapaat mahdollisuudet järjestää palvelut tarkoituksenmukaisiksi katsomallaan tavalla, on kuntien menoista jopa yli 80 % lakiin perustuvia. Valtiovallan tulee osaltaan pitää huolta kuntien veropohjan riittävydestä eivätkä valtiovallan omat päätökset saa heikentää kuntataloutta.

Valtio osallistuu peruspalvelujen rahoittamiseen valtionosuuksien muodossa ja osoittamalla yhteisöverotuloista osuuden kunnille. Kuntien ongelma on yhteisöverotulojen suhdanneherkkyys ja valtion verotulojen tasauksen hitaus.

Vanhasen hallitusten aikana on valtionvelka lyhentynyt, mutta kuntien velkamäärä vastaavasti voimakkaasti lisääntynyt ja kuntien väliset talouserot jyrkentyneet. Valtio on lisännyt kuntien tehtäviä myöntämättä riittävää rahoitusta. Pelkkä rakenneuudistus ei riitä korjaamaan kuntien taloudellista tilannetta.

Taloudellinen tasa-arvo kuntiemme välillä on häviämässä, kun kunnallinen tuloveroprosentti vaihtelee 16 ja 21 välillä. Usein siellä missä asukkaiden tulot ovat keskimääräistä alhaisempia ja kunnalliset verot korkeita, myös palvelut ovat heikompia. Tämä merkitsee suurta epätasa-arvoa erilaisissa kunnissa asuvien välillä. Kunnallisen tuloveroprosentin korottaminen merkitsee verorasituksen lisääntymistä keski- ja pienituloisille. Kristillisdemokraatteina pidämme tätä kehitystä erittäin huonona.

Kristillisdemokraatit korostavat tasapuolisuutta ja oikeudenmukaisuutta kuntien kesken. Valtion tulee turvata kaikkien kuntien edellytykset huolehtia peruspalvelujen rahoituksesta. Perustuslain edellyttämä tasa-arvoinen palvelutuotanto on turvattava maamme kaikissa osissa. Kuntien lakisääteisten velvollisuuksien ja niiden toteuttamiseen tarvittavien voimavarojen on oltava tasapainossa.

Kunta- ja palvelurakennusuudistus

Kunta- ja palvelurakennehanke (PARAS-hanke) on suurin kunnallishallinnon ja -palveluiden uudistus Suomen historiassa. Kunnat toteuttavat uudistuksen yhteistyössä valtion kanssa vuoden 2012 loppuun mennessä. Tavoitteena on vahvistaa kunta- ja palvelurakennetta sekä kuntayhteistyötä, edistää uusia

palvelujen tuotantotapoja ja organisointia, uudistaa kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmiä sekä tarkistaa kuntien ja valtion välistä tehtäväjako.

Pyrkimyksenä on se, että kuntien vastuulla olevien palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kuntien kehittämiseen luodaan vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta tulevana vuosikymmeninä väestön ikääntyessä ja työvoiman määrän supistuessa. Kunnallisten palveluiden turvaaminen tulee edellyttämään kunnilta yhä lisääntyvää yhteistä järjestämisvastuuta ja tuotantotapaa. Nyt vaaditaan valmiutta sektorirajojen ylittämiseen niin kuntien sisällä kuin niiden välilläkin.

Kristillisdemokraattien mielestä uudistusten päämääräksi on asetettava ennen kaikkea kuntalaisten palveluiden laatu ja saatavuus sekä suoran kuntalaisdemokratian varmistaminen. Syrjäseutuja ja kielivähemmistöjä ei saa unohtaa. Kaksikielisissä kunnissa on tehtävä arvio muutosten vaikutuksista ja toimintasuunnitelma siitä, miten taataan kaksikieliset palvelut, kun suunnitellaan merkittäviä palvelurakennemuutoksia tai kuntaliitoksia.

Rakenneratkaisut tai kuntarajojen piirtely ei yksin tuo helpotusta, vaan keskeistä on korjata kuntien taloudellinen tilanne. Samanaikaisesti kun valtion talous on ylijäämäinen, kunnissa leikataan ja supistetaan henkilöstöä vanhustenhuollossa, kotipalveluissa, kouluterveydenhuollossa, puhumattakaan ennaltaehkäisevän työn laiminlyönnistä. Valtionosuusuudistus lykkääntyi suunnitellusta vielä vuodella eteenpäin vuoteen 2010.

Suomen perustuslain ja muun lainsäädännön mukaan julkisen sektorin vastuulla on riittävän palvelutarjonnan turvaaminen. Keskeinen haaste on, mistä löydämme työntekijät palveluiden turvaamiseksi ikääntyvän väestön hoivatarpeen kasvaessa. Palvelun laatu ja riittävä tuki korostuvat etenkin vanhusten, vammaisten ja mielenterveyskuntoutujien hoidossa. Kunnan tulee valmistella ja hyväksyä strategiset linjaukset julkisten palvelujen järjestämisestä laatimalla toimintaympäristöanalyysi sekä tarvearviointi siitä, mitä palveluja kunnan kannattaa itse tuottaa ja mitä hankitaan muilta toimijoilta.

PARAS-hanke on toteutettava siten, että syntyy mahdollisimman avoimia, läpinäkyviä ja demokraattisesti hallintoituja yhteistyön muotoja. Muutoin on vaarana synnyttää monopoli-asemissa olevia, byrokraattisia ja näennäisdemokraattisia ylikunnallisia palvelujen tuotantomuotoja, jossa pitkällä aikavälillä myös palveluiden saatavuus ja laatu saattaisivat kärsiä.

Yrityksille ja yksityisille palveluntuottajille on taattava tasavertainen asema kilpailla keskenään ja kunnan oman tuotannon kanssa palvelujen tarjoamisessa. Palveluiden henkilöstömitoituksessa ja muissa laatuvaatimuksissa tulee olla yhtenevät kriteerit julkisella ja yksityisellä sektorilla. Tuki-, avustus-, vero-, tai lupapolitiikassa tulee turvata tasapuolisuus. Kunnan oman tuotannon hinnoittelun tulee olla avointa.

Kilpailu- ja hankintasäännösten muuttuminen ja näiden tulkinnat ovat tuoneet kuntiin myös sellaista markkina-ajattelua, joka ei aina ole yhteismitallinen julkisen palvelutehtävän, asiakkaiden tarvitseman pysyvän hoivasuhteen ja kuntien yhteistyöpyrkimysten kanssa. Tehokkaan kilpailuttamisen edellytys on osaava hankintapolitiikka, jolloin voidaan löytää kustannus- ja laatusuhteeltaan paras hyödyke kulloiseenkin tarpeeseen. Myös tilaaja-tuottajamallin yleistyminen vaatii luottamushenkilöiltä selkeää tavoitteiden määrittelyä ja arviointia.

VAIKUTTAMINEN - OSALLISTUMISTA JA YHTEISÖLLISYYTTÄ

Kunnallinen itsehallinto tarkoittaa asukkaiden oikeutta vaikuttaa oman yhteisönsä tulevaisuuteen ja asioihin. Kristillisdemokraattisen ideologian yksi peruspilari on subsidiariteetti- eli läheisyysperiaate. Päätöksenteko on tuotava mahdollisimman lähelle ihmistä. Vaikka kuntien koko Suomessa vaihtelee muutamasta sadasta hengestä puoleen miljoonaan, kunnallinen päätöksenteko on kuitenkin käytännön lähidemokratiaa.

Jotta demokratia olisi aitoa kansanvaltaa, sen tulisi olla mahdollisimman suoraa. Äänestäjien tulee voida valitsemiensa edustajien kautta suoraan vaikuttaa päätöksiin. Siksi kannatamme suoraa kuntalaisdemokratiaa.

Virkojen täyttämässä pätevyyden tulee olla ratkaiseva kriteeri.

Kristillisdemokraatit eivät kahlitse valtuutettujaan ryhmäkurilla ja päättäjämme pyrkivät aina kuulemaan kuntalaisten näkemyksiä. Hallinnon avoimuus ja läpinäkyvyys sekä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden sidonnaisuuksien julkisuus luovat perustan kuntalaisten luottamukselle kunnallista päätöksentekoa kohtaan.

Haluamme edistää kuntalaisten suoria vaikutusmahdollisuuksia ja tiedonsaantia päätöksenteossa. Kuntalaisilla on oltava mahdollisuus antaa palautetta, esittää kysymyksiä sekä kohdata viranhaltijoita ja päättäjiä esim. kyselytunneilla ja asukasilloissa. Kuntalaisten aloiteoikeudesta on tiedotettava ja niiden käsittelyaikoja nopeutettava. Asioihin on voitava vaikuttaa jo valmisteluvaiheessa. Vaaleilla valituilla luottamushenkilöillä tulisi olla suurempi rooli valmistelukoneiston ohjauksessa. Päätöksissä on myös käytettävä mahdollisuuksien mukaan ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia eli ns. IVA-menettelyä, joka selvittää päätösvaihtoehtoja välittömiä kustannusvaikutuksia laajemmin.

Kunnallishallinnossa on noudatettava asukkaiden kuulemisperiaatetta kaikilla tasoilla. Valtuuston tulee myös saada selvitys siitä, miten kuntalaisten kuuleminen hallinnossa on tapahtunut. Tavoitteena tulee olla yhteistyötä korostava poliittinen kulttuuri, jossa kuntalainen saa kokea vaikuttamisen mahdollisuutta ja jossa virkamiesten ja luottamushenkilöiden työyhteys toimii. Lasten ja nuorten mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon on parannettava nuorisovaltuustojen asemaa ja päätösvaltaa vahvistamalla. Asukasyhdistykset, lapsiasiain-, vammais-, maahanmuuttaja- ja vanhusneuvostot ovat arvokas yhteistyötaho asioiden valmistelussa.

Kansainvälistyvässä maailmassa paikallisuuden ja yhteisöllisyyden merkitys on noussut uuteen arvoonsa. Vireät asukas- ja kyläyhdistykset, kansalaisjärjestöt, harrastusseurat ja seurakunnat ovat jokaisen kunnan voimavara ja yhteistyökumppani. Kunnan tulee edistää kansalaisjärjestöjen toimintaa alueellaan. Ne lisäävät kuntalaisten viihtyvyyttä ja kiinnostusta asuinpaikkansa asioihin.

Kristillisdemokraattinen kotikunta on yhteisö, joka ottaa vakavasti kaikkien asukkaidensa tarpeet ja vastaa niihin.

KUNTATYÖ KUNTOON – HYVÄ HENKILÖSTÖPOLITIikka ON LAADUN TAE

Kunnat ovat merkittäviä työllistäjiä, sillä hyvinvointipalvelut syntyvät yli 400 000 ammattilaisen voimin. Kuntien budjeteista suurin osa menee työvoimakustannuksiin, joten johtamisella ja henkilöstöpolitiikalla on väliä.

Kuntien itse tuottamat laadukkaat palvelut edellyttävät panostusta henkilökuntaan. Työ- ja virkaehtosopimukset sekä lainsäädäntö antavat raamit, mutta henkilöstön hyvinvoinnista ja saatavuudesta huolehtiva kunta panostaa enemmän.

Monilla kunnallisilla palvelualoilla kärsitään jo nyt koulutetun työvoiman niukkuudesta. Tulevaisuudessa tarvitsemme lisää ammattitaitoisia työntekijöitä terveydenhuoltoon, vanhusten palveluihin, kouluihin ja päiväkoteihin. Pätkätyöt ja lomautukset eivät lisää kuntatyön houkuttelevuutta kilpailussa vähenevästä työvoimasta. Pärjätäkseen yksityisen sektorin rinnalla kunnallisten työsuhteiden vakinaisuus, palkkaus, työolosuhteet, henkilöstömitoitus ja työturvallisuus on saatava kuntoon. Julkisen sektorin ikääntyvän henkilökunnan työssäjaksamisesta on pidettävä huolta, samoin kuin mahdollisuuksia työssä kehittymiseen sekä urakiertoon on parannettava.

Työhyvinvointi syntyy mm. työn mielekkästä sisällöstä, sopivasta vaativuudesta, työntekijän vaikutus- ja kehittymismahdollisuuksista, kannustavasta työilmapiiristä ja hyvästä johtamisesta. Lisääntyvä kiire, työstressi ja väsyminen on pystyttävä tunnistamaan ja katkaisemaan varhain, jotta henkilöstö jaksaisi työssään. Kristillisdemokraattien mielestä kuntatyönantajan tulee olla myös perheystävällinen ja työntekijöiden mahdollisuuksia yhdistää perhe-elämän tarpeet ja työelämä on edistettävä.

Kustannussäästöjä tai kilpailuetua ei tule hakea siirtämällä työntekijöitä halvempien työehtosopimusten piiriin eikä myöskään tinkimällä täydennyskoulutuksesta tai henkilöstömitoitussuosituksista. Tuottavuuden mittauksessa on arvioitava myös palveluiden hyvinvointivaikutuksia, laadullisia tekijöitä ja kustannusvaikuttavuusalueita kokonaisuutena.

Kristillisdemokraattiset kuntapäätäjät
kantavat vastuunsa henkilöstön hyvinvoinnista. Hyvää laatua ei synny ilman pitkäjänteistä ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa.

HYVÄT PERUSPALVELUT KUNNAN KUNNIA-ASIA

Korostamme kunnan tehtävää laadukkaiden perusturvapalvelujen järjestäjänä. Hyvien peruspalvelujen tulee olla kunnan kunnia-asia.

Kuntalaisten arki on turvattava, erityisryhmien ja ikäihmisten omatoimisuutta tuettava elinympäristössään ja heikompiosaisista huolehdittava. Vammaispalveluja, mielenterveys- ja päihdehuoltoa sekä ennaltaehkäisevää työtä on kehitettävä. Syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä näemme tärkeäksi suunnitelmallisen ja pitkäjänteisen lapsi- ja nuorisopolitiikan. Ikääntyvän väestön palvelutarjontaa on monipuolistettava ja järjestettävä vanhusten kuntoa vastaavia hoitopaikkoja. Omaishoidontukea haluamme kehittää laitoshoidon todelliseksi vaihtoehdoksi.

Terveyspalvelut ja terveydenedistäminen

Jokaiselle kuntalaiselle on turvattava oikeus laadukkaisiin terveyspalveluihin. Perusterveydenhuolto merkitsee pohjaa koko terveydenhuoltojärjestelmälle. Hoitotakuulain myönteisistä vaikutuksista huolimatta viime vuosina erikoissairaanhoidon jonot ovat paikoin jälleen pidentyneet. Leikkausta tai hoitoa odotellessa työ- tai toimintakyvyttömyys tuottaa yhteiskunnalle suuria kustannuksia, esimerkiksi sairauspäivärahoina tai laitospaikan tarpeena. Erikoissairaanhoitoon kohdistuvat paineet johtuvat osin perusterveydenhuollon puutteista. Yhteistyön lisääminen sairaaloiden, avoterveydenhuollon ja perusterveydenhuollon välillä on sekä potilaille tärkeää että taloudellisesti järkevää. Painopistettä on siirrettävä erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon, laitoshoidosta avohoitoon ja korjaavasta hoidosta ennaltaehkäisyyn. Pidämme tarpeellisen lainsäädännön uudistamista siten, että tarpeettomat raja-aidat perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä poistuvat. Terveyskeskustyö tarvitsee toimintatapojen uudistusta noustakseen houkuttelevaksi ja vetovoimaiseksi työympäristöksi. Tavoitteena tulee olla terveyskeskusjärjestelmän nostaminen lähes kriisikunnosta uuteen arvostukseen.

Ehkäisevä terveydenhuolto ja terveydenedistäminen sekä elintapoihin vaikuttaminen on nostettava keskeiselle sijalle. Terveydenedistämisen tulee olla osa kunnan kaikkea toimintaa opetuksesta liikuntaan ja sosiaalitoimeen ja yhdyskuntasuunnittelusta rakentamiseen. Sen tavoitteet on kirjattava kunnan strategiaan ja konkretisoitava hallintokunnissa tavoitteiksi ja tehtäviksi. Kuntalaisten monipuolisten liikuntamahdollisuuksien kehittäminen, koululaisten ohjaaminen terveellisiin ruokailutottumuksiin ja säännöllisen kouluterveydenhuollon mahdollistaminen sekä vanhusten auttaminen ulkoilussa osana kotihoidon palveluja ovat esimerkkejä ehkäisevästä toiminnasta.

Kunnan tehtävänä on tukea terveellisten valintojen mahdollisuuksia ja vahvistaa terveyden taustatekijöitä. Samalla kavennetaan väestöryhmien välisiä terveyseroja, jotka tällä hetkellä korostuvat, kun terveydenhoidossakin on oikeudenmukaisuusvaje työelämän ulkopuolella olevien terveyspalveluiden kohdalla. Terveyttä edistävällä toiminnalla on mahdollisuus mittaviin säästöihin julkisessa taloudessa ja tärkeintä kaikista ihmisten elämän laadun merkittävään parantumiseen. Ongelmien korjaaminen jälkikäteen on aina kalliimpaa kuin niiden ennaltaehkäisy. Terveyskeskuksiin tulee perustaa aikuisneuvoloita tehostamaan ehkäisevää työtä.

Pelastuslautakunnissa, jotka nykyään useasti ovat yhteisiä useiden kuntien kanssa, on huomioitava hätäkeskusten palveluvalmius. Hätäkeskusten virkailijat on perehdytettävä paikallisiin erityispiirteisiin ja parannettava valmiutta palvella molemmilla kotimaisilla kielillä. Pelastustoimen on varmistettava suorittavan henkilökunnan toimintakyky.

Perheiden tukeminen

Lasten ja nuorten psyykkistä hyvinvointia on edistettävä hallintokuntien tiiviillä yhteistyöllä. Laatu on paras ongelmien ennaltaehkäisijä kasvatus- ja koulutuspalveluissa. Lasten vanhempia tulee tukea vanhemmuuteen ja rajoista huolehtimiseen lasten kasvatuksessa.

Haluamme tarjota perheille erilaisia vaihtoehtoja lasten päivähoidon järjestämiseksi. Kotona alle kolmevuotiaiden lasten hoitamista tulee erityisesti kannustaa. Päivähoidossa ja kouluissa kannustetaan kielikylpytoimintaan etenkin kaksikielisissä kunnissa ja kunnissa, joissa on kielivähemmistö. Lapsiperheiden palveluja tulee koota hallinnollisesti ja toiminnallisesti yhteen tukitoimien tehostamiseksi.

Vammaispalveluja on kehitettävä vammaisten omatoimisuutta tukemalla ja kannustamalla heidän kouluttautumistaan. Myös vammaisten perheiden jaksamista on aktiivisesti tuettava.

Haluamme turvata sairaille ja ikääntyville kuntalaisille riittävästi sekä heidän kulloistakin hoidon tarvetta vastaavia että vaihtoehtoisia hoitopaikkoja. Kaksikielisissä kunnissa on taattava hoiva- ja hoitopalvelut kummallakin kielellä ja pyrittävä huomioimaan äidinkieli sijoitettaessa laitoksiin ja osastoille. Vanhusten sijoittamisessa hoitopaikkoihin tulee huomioida heidän omaistensa mahdollisuudet vieraila omaisensa luona.

Kotona asumista on tuettava niin kauan kuin se on vanhuksen kannalta turvallista. Yksin kotona asuvien vanhusten hyvinvointia on seurattava säännöllisesti sekä eri keinoin kuten ystäväpalvelun avulla ehkäistävä masennusta ja syrjäytymistä. Hoidon laatu ja turvallisuus on taattava sekä kotona että laitoksissa asuville vanhuksille. Kotona omaistaan hoitaville on maksettava kohtuullinen korvaus ja huolehdittava omaishoitajien tukipalveluista, jaksamisesta ja vapaapäivien käyttämisen mahdollisuudesta mm. sijaisjärjestelyjen osalta. Myös julkisen terveydenhuollon piiriin tarvitaan hyvän hoidon tarjoavia saattohoitokoteja.

Syrjäytymisen ehkäisy

Yhteiskuntamme yksi ongelma on syrjäytyminen, jonka syihin on puututtava ajoissa. Epätasa-arvoinen yhteiskunta luo pahoinvointia ja turvattomuutta.

Pahimmillaan työttömyys, köyhyys ja huono-osaisuus siirtyvät sukupolvelta toiselle. Syrjäytymisen kierre on pysäytettävä ja lapsiköyhyyttä on ehkäistävä perheitä tukemalla. Lasten huostaanottojen lisääntymiseen on puututtava ehkäisevää perhetyötä lisäämällä. Kotipalvelu tulisi nähdä ennalta ehkäisevänä lastensuojelutyönä, jonka avulla voidaan tukea koko perhettä. Syrjäytyneiden vanhempien kyky auttaa lastaan on vähäinen, silloin kun omakin elämänhallinta on kadoksissa.

Päihdeongelmaisten, mielenterveyspotilaiden ja heidän omaistensa asemaan on kiinnitettävä enemmän huomiota. Sosiaali- ja terveystoimen yhteistyön tiivistäminen on erityisesti näiden potilaiden hoidossa

tärkeää. Toimeentulo-ongelmia ei ratkaista yksin rahalla, vaan puuttamalla sen taustalla oleviin syihin kuten työttömyyteen ja päihde- ja mielenterveysongelmiin. Vaikeimmin työllistyville tarkoitettujen ns. välityömarkkinoiden luomisessa suurin vastuu on kunnan sosiaalitoimen, työvoimatoimistojen ja kolmannen sektorin yhteistyöllä. Kunnan tulee tukea erityisesti nuorten, pitkäaikaistyöttömien, vammaisten ja maahanmuuttajien työllistämistä. Velkaneuvonnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota nuorten elämänhallintaan.

Yksilön hetkellisessä kriisitilanteessa tai pitkäkestoisen avun ollessa kyseessä, on yhtä tärkeää kiinnittää huomiota sosiaalipalveluiden nopeuteen ja kitkattomuuteen. Lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyä ja tunnistamista tulee parantaa. Kunnissa on oltava toimiva sosiaalipäivystys, joka on sujuvassa ja ripeässä yhteistyössä poliisin, kriisipalvelujen, turvakodin ja lastensuojelun kanssa. Myös väkivallan tekijä on saatava tuen piiriin, jotta väkivaltakierre saadaan katkaistuksi. Kunnissa on oltava vastuhenkilö, joka koordinoi eri toimijoiden saumatonta yhteistyötä ja huolehtii, että kaikki viranomaiset ja muut toimijat tietävät koko hoitoketjun ja sen kunkin osan tehtävät ja vastuut.

Kunnan tulee panostaa erityisesti lasten ja nuorten huume- ja päihdeongelmien ehkäisyyn ja tukea päihteetöntä elämää positiivisena asiana. Päihdeongelmiin on puututtava tehokkaasti ja nopeasti eri osapuolten yhteistyön avulla. Riittävästä jatkohoidosta ja perheen tukemisesta on huolehdittava. Tämä vaatii kaikkien lasten parissa toimivien tahojen kumppanuutta, yhteistyötä ja pitkäjänteistä lapsipolitiikkaa. Tätä varten tavoitteemme on saada jokaiseen kuntaan lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma, jota kaikki yhdessä toteuttavat.

Maahanmuuttajat

Kunnan tulee tarvittaessa laatia kotouttamisohjelma yhdessä maahanmuuttajien, kansalaisjärjestöjen, työelämän osapuolten ja muiden paikallisten tahojen kanssa. Tämä aktivoisi myös maahanmuuttajia itseään osallistumaan yhteisiin asioihin ja vahvistaisi heidän kotiutumistaan uudelle paikkakunnalle. Paikallisissa kotouttamisohjelmissa tulee kiinnittää erityistä huomiota nuorten maahanmuuttajien opiskelun ja työllistymisen tukemiseen sekä harrastustoiminnan mahdollisuuksiin mm. tiloja tarjoamalla. Kotouttaminen on hoidettava hyvin, jotta maahanmuuttajien joukkoon ei synny syrjäytyneiden ryhmiä.

Kunnan maahanmuuttajatoiminnasta tulee tiedottaa vuorovaikutuksen lisäämiseksi maahanmuuttajien ja paikallisen väestön kesken. Kunnan tulee olla esimerkkinä monikulttuurisesta työyhteisöstä palkkaamalla aktiivisesti maahanmuuttajia

KOULUTUS JA KULTTUURI – SIVISTYKSEN PERUSTA

Haluamme huolehtia korkeatasoisesta opetuksesta, tuntikehyksen tasosta, koulujen henkisen työympäristön laadusta ja monipuolisesta oppimisympäristöstä. Oppilaille on kouluissa annettava riittävästi tukea ja ohjausta oppimiseen. Pidämme tärkeänä työelämän ja koulutuksen yhteistyötä, jatkokoulutusmahdollisuuksien ja elinikäisen oppimisen edistämistä sekä verkostoyhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Korkeatasoinen sivistys on menestystekijä

Korostamme laaja-alaisen ja korkeatasoisen sivistyksen merkitystä yhteiskuntamme menestystekijänä. Koulutuksen on tuettava ymmärtävää oppimista, persoonallisuuden kehitystä ja kansalaiseksi kasvamista. Koulutuksen arvopohjan tulee perustua kansalliseen, kristilliseen perinteeseemme ja tarjota tältä pohjalta valmiuksia muiden kulttuurien ja uskontojen kohtaamiseen. Tasokas oman uskonnon opetus kouluissa tukee lasten ja nuorten elämäntaitoja sekä suvaitsevaisuuden ja eettisyyden kasvamista.

Koulutus ehkäisee myös syrjäytymistä. Opetuksen tuntikehyksen taso riippuu kunnan päättäjien siihen osoittamasta taloudellisista resursseista. Opetuksessa on huolehdittava myös siitä, että koko ikäluokka saa riittävät valmiudet informaatioteknologian hallintaan. Opetussuunnitelmien laadinnassa, arvioinnissa ja käytännön opetustyössä on lisättävä yhteistyötä oppilaiden ja heidän vanhempiensa kanssa.

Opetuksen laatu ja oppimisympäristön turvallisuus

Kouluissa on tarjottava riittävästi tukea sitä tarvitseville oppilaille ja edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia koulussa. Koulutuksen on tuettava myös lasten elämänhallinta- ja vuorovaikutustaitoja.

Kunnan kouluverkon ja koulukyyditysten tulee olla oppilaiden kannalta toimivat. Pääsääntöisesti perusopetus ja varhaiskasvatus tulee turvata lähipalveluna lyhyen ja turvallisen matkan päässä lapsen kotoa.

Opetus- ja päiväkotiryhmät on muodostettava niin, että jokainen voidaan kohdata yksilönä ja ohjata hänen oppimistaan. Erityisesti tulisi huomioida erityisoppilaiden ja maahanmuuttajien tarpeet ryhmäkokoja päätettäessä.

Koulujen henkistä työympäristöä on kehitettävä kiusaamisen torjumiseksi ja työssä jaksamisen tukemiseksi. Opettajien monella tavalla laajentunut työnkuva on huomioitava työnohjauksessa ja panostettava täydennyskoulutukseen ja työyhteisöjen kehittämiseen. Opetushenkilöstön lomautuksista on pidättäydyttävä.

Oppilashuoltotyöhön ja kouluterveydenhuoltoon on annettava riittävät resurssit. Kouluterveydenhuolto on keskeinen ja ensimmäinen väline koulupudokkaiden ennaltaehkäisyssä, lasten lisääntyneeseen ylipainoisuuteen puuttumisessa, psyykkisten, sosiaalisten ja päihdeongelmien varhaisessa havaitsemisessa sekä muissa terveyteen ja koulunkäyntiin vaikuttavien ongelmien löytämisessä.

Esiopetuksessa on huolehdittava lapsen kokonaispersoonallisuuden tukemisesta ja opetuksen tulee perustua lasten yksilöllisten tarpeiden ja valmiuksien tukemiseen. Oppimisympäristön tulee olla

monipuolinen ja tarjota vaihtoehtoja. On huolehdittava, että vieraskieliset oppilaat saavat riittävät kielelliset valmiudet. Kannustamme kouluja ryhtymään vaihtoprojekteihin kotimaisten eri kielillä toimivien koulujen välillä. Pidämme tärkeänä, että opetussuunnitelmallista ja kasvatuksellista yhteistyötä kehitetään esiopetuksen, muun varhaiskasvatuksen ja koulun välillä.

Kunnan nuoriso- ja harrastustoimintaa tulee suunnitella siten, että toimintaa tarjotaan ennen kaikkea iltapäivisin, jolloin perheille jää iltaisin enemmän yhteistä aikaa.

Koulutuksen ja työelämän yhteistyö

Oppilaita on tuettava kaikessa koulutuksessa jatkuvan muutoksen hallintaan sekä oman kasvunsa ja opiskelunsa suunnitteluun. Lukioissa on turvattava riittävästi resursseja oppilaanohjaukseen. Opintojen ja urasuunnittelun ohjaus ehkäisee syrjäytymistä, lyhentää koulutusaikoja ja nostaa koulutustasoa. Opintojen hajauttaminen pidemmälle aikavälille sopii useille oppilaille, mutta haastaa myös oman opiskelun suunnitteluun ja vastuuseen. Luokattomassa lukiossa tulee kehittää yhteenkuuluvuutta ja sosiaalista kehitystä tukevia toimintamuotoja.

Sekä lukioiden että ammattioppilaitosten opetuksen tulee edistää elinikäisen oppimisen tavoitetta ja tarjota hyvä pohjakoulutus työelämää ja jatko-opintoja varten. Pidämme tärkeänä kansanopistojen tarjoamia opintomahdollisuuksia. Työikäisten ja ikäihmisten opiskelumahdollisuuksia on tuettava kansalais- ja työväenopistojen sekä muun aikuiskoulutuksen avulla.

Yhteistyötä koulutuksen ja työelämän välillä on vahvistettava tukemalla oppisopimuskoulutusta, työikäisten jatko-opintomahdollisuuksia ja uudelleen kouluttautumista työelämän kehitystä vastaavalla tavalla. Erityisryhmien tuettua työharjoittelua ja työssäoppimista tulee tukea. Samoin nuorille on turvattava kesätöitä ja harjoittelupaikkoja kunnasta.

Paikallisilla ja alueellisilla päättäjillä on suuri vastuu ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun kehittämisessä, koska valtaosa oppilaitoksista ja korkeakouluista on kuntien ja niiden hallitsemien yhteisöjen ylläpitämiä. Ammattikorkeakoulujen yhteyksiä alueen elinkeinoelämään ja kuntiin tulee edelleen kehittää alueellisia osaamistarpeita ja työllisyyttä edistäen. Alueilla, joissa ei ole yliopistoa, tulee panostaa verkostoyhteistyöhön yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Koulutuksessa on panostettava ammatilliseen osaamiseen: tavoitteena on korkeatasoinen osaava työvoima. Tulevaisuudessa yhä useampi myös opiskelee ja oppii työn ohessa, mikä syventää oppilaitosten ja korkeakoulujen yhteistyötä oppilaitosten kanssa.

Kulttuuri ja liikunta

Kirjastot kuuluvat kunnan maksuttomiin peruspalveluihin. Hyvin varustettu ja laaja lainausmateriaali tukee elinikäistä ja jatkuvaa oppimista. Kirjastojen resursseja kansalaisten tietoverkkopalvelujen täydentäjänä ja opastajana tulee vahvistaa.

Kulttuuripalveluilla on tärkeä tehtävä paikallisen identiteetin ja hyvän elämän tukemisessa. Kulttuuripalvelut vahvistavat henkistä hyvinvointia ja laajentavat kuvaamme maailmasta ja ympäristömme tapahtumista. Kulttuuripalvelujen tavoitteena tulee olla terveen, kanssaihmisistä ja

ympäristöstä huolehtivan kansalaisen kasvaminen. Nuorisokulttuurin tulee välittää tervettä elämää ja tasapainoista henkistä kehitystä tukevia arvoja. Nuorisotiloissa toimivat kerhot, nettikahvilat ym. tarjoavat nuorille päihteettömiä yhdessäolon paikkoja.

Kuntalaisten monipuolisia liikuntamahdollisuuksia tulee vahvistaa. Koululiikunta ei yksin riitä lasten ja nuorten fyysisen kunnon turvaamiseksi. Kuntien on sitouduttava myös liikuntapaikkojensa kunnossapitoon asuinalueilla. Ikääntyvien ihmisten ja erityisryhmien liikkumistarpeisiin on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota ja edistettävä heidän liikuntamahdollisuuksiaan.

YRITTÄJYYS JA TYÖLLISYYS TUOVAT ELINVOIMAA KOTIKUNTAAN

Menestyvä yritystoiminta on jokaisen kunnan, seutukunnan ja maakunnan elinvoimaisuuden perusedellytys. Kunnilla on mahdollisuus hyödyntää aiempaa laajemmin yrityksiä ja kolmatta sektoria palveluiden tuotannossa ja synnyttää kuntaan uusia yrityksiä.

Monipuolinen elinkeinotoiminta on edellytys alueellisen ja sosiaalisen eriarvoistumisen estämiseksi ja koko Suomen säilyttämiseksi elinkelpoisena.

Palvelut on tuotettava tarkoituksenmukaisimmalla tavalla niin, että kuntalaisten hyvinvointi ja palvelujen laatu voidaan turvata. Tämä edellyttää osaavaa hankinta- ja yhteistyöpolitiikkaa, joka mahdollistaa myös paikallisten pk-yritysten kasvun ja kehittymisen huomioimalla nämä määritettäessä tarjouspyyntöjen hinta-, määrä- ja laatuksitekijät.

Kuntien on panostettava pitkäjänteiseen elinkeinopolitiikkaan, joka turvaa alueen työllisyyden ja yritysten kehittämismahdollisuudet. Kunnan tulee elinkeinopolitiikkansa kautta aktiivisesti toimia mm. nuorten työpajojen ja yrityshautomoiden resurssien mahdollistajana. Elinkeinopolitiikassa tärkeää on luotettavuus ja ennakoitavuus. Kunnan tulee aktiivisesti vaikuttaa, niin että yrittäjien käytössä on logistiikka- ja tietoliikenneyhteyksissä sekä ympäristöhuollon palveluita. Kunnan konkreettiset panostukset yritysten toimintaedellytyksiin tulee samalla tehdä oikeudenmukaisesti. Kuntapäätäjillä on paljon vastuuta alueensa kilpailukyvyn kehittämistä. Pidämme tärkeänä sitä, että kunnissa on yrittäjämysteinen ilmapiiri. Jokaisessa kunnassa tulee myös olla ajantasainen elinkeinopoliittinen ohjelma, jonka laadinnassa kuullaan myös yrittäjiä.

Kunnan tulee koordinoita ja seurata aktiivisesti alueen elinkeinoelämää. Työnjako täytyy olla selvillä: kunta luo edellytyksiä ja vakautta, yritykset toimivat ja tuottavat. Alueellista elinkeinoneuvontaa kansainvälisissä ja EU-kysymyksissä, mm. sopimusasioissa, on lisättävä. Kunnan tulee edistää seudullista sekä kuntien ja eri viranomaisten välistä yhteistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin, palvelujen tehokkuuden, työllisyyden ja yrittämisen edellytysten parantamiseksi. Elinvoimainen kunta suuntautuu yhteistyöhön muiden kanssa niin kunnan sisällä kuin kuntien välilläkin.

KAAVOITUS, ASUMINEN JA LIIKENNE – ARJEN SUJUVUUDEN AVAIMET

Kaavoitus, tonttipolitiikka ja kunnallistekniikka ovat keskeiset tekijät kuntien asumisympäristön luomisessa. Maakunta- ja yleiskaavatasolla voidaan ohjata yhdyskuntarakennetta ja kaavoituksella liikenteen ja yhdyskuntatekniikan tarvetta.

Maankäytön ja liikenteen ohjauksen onnistuminen edellyttää yhteistyötä kuntien kesken ja selkeitä strategioita. Asumista ja liikennettä on suunniteltava rinnakkain, jotta ihmiset pääsevät töihin, opintoihin ja käyttämään palveluita.

Kaavoituksessa tulee pitkäjänteisesti ottaa huomioon yrittäjien tarpeet, mm. teollisuustontteja tulee olla tarjolla riittävästi ja niiden vaatimasta kunnallistekniikasta on huolehdittava. Kaavoituksella ja toimivilla joukkoliikenneyhteyksillä tulee huolehtia myös keskustojen elinvoimaisuudesta.

Kunnan asuntopolitiikassa on painotettava turvallista ja viihtyisää asumista. Laadukkaalla rakentamisella, tehokkaalla valvonnalla ja oikein tehdyillä kiinteistönhoitotoimilla voidaan ehkäistä terveyshaittoja. Asuntopolitiikan tulee olla joustavaa mahdollistaen valintojen tekemisen erilaisissa elämäntilanteissa. Erityisesti kasvukeskuksissa tulee tarjota kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja ja tukea tonttipolitiikalla perheiden mahdollisuuksia pientalorakentamiseen. Kuntien omistamaa vuokra-asuntokantaa arvioitaessa on huomioitava kysynnän ja tarjonnan tasapaino, vuokratulojen käyttöaste ja kilpailukyky hinnan ja laadun suhteen, asukkaiden vaihtuvuus sekä vuokrasaatavien ja luottotappioiden määrä. Perheasumiseen tulisi tuottaa myös edullisia vuokraomakotitaloja. Asumisympäristön suunnittelussa esteettömyys ja turvallisuus palvelevat kaiken ikäisiä asukkaita sekä erityisryhmiä, joiden asumispalveluiden monipuolisuudesta tulee muutoinkin huolehtia. Vapaa-ajan asuntojen lupamenettelyssä tulee huomioida jo ennalta mahdollinen ympärivuotinen käyttö ja tulevaisuudessa varsinaiseksi asunnoksi muuttaminen.

Hyvät ja toimivat liikenneyhteydet ovat tärkeitä kuntien elinvoimaisuuden kannalta. Liikenneväylien kunnosta on pidettävä huolta ja kevyen liikenteen reitit turvattava sekä yksityisteiden ylläpitämistä helpotettava avustuksia korottamalla. Seudullisella suunnittelulla on turvattava joukkoliikenteen sujuvuus myös kuntarajojen yli. Liikenneinfrastruktuuria ja – palveluja tulee kehittää koko maassa ja taata alueellisesti toimivat yhteydet. Maankäytön hyvän suunnittelun kautta liikkumistarpeita voidaan hoitaa enenevästi jalan, pyörällä tai joukkoliikenteellä. Joukkoliikennettä on kehitettävä ja sen vetovoimaa lisättävä tukemalla lippujen hintoja nykyistä enemmän. Joukkoliikenteen lippujärjestelmiä tulee kehittää yhteensopiviksi.

YMPÄRISTÖ, ENERGIA JA ILMASTO – KUNNILLA RATKAISEVA ROOLI

Kunnan tehtävä on yhdessä asukkaidensa kanssa huolehtia asuin ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja viihtyvyydestä.

Kunnan tulee edistää energiatehokkuutta ja kestävä kehitystä niin omassa organisaatiossaan kuin asukkaidenkin keskuudessa mm. jätteiden syntyä vähentämällä, lajittelua edistämällä. Kunta voi myös omalla hankintapolitiikallaan vaikuttaa ympäristö- ja elinkaarivaikutuksiltaan kestävien tuotteiden ja palvelujen yleistymiseen.

Kunnan tekniset palvelut tekevät arjen toimivaksi. Kunta vastaa energia-, vesi- ja jätehuollosta, katujen kunnossapidosta, liikennejärjestelyistä ja valaistuksesta. Kunnan on huolehdittava siitä, että nämäkin palvelut tuotetaan ympäristöä säästävällä tavalla.

Ympäristöstä huolehtiminen kuuluu koko kunnan organisaatiolle, kuten kuntasuunnitteluun, palvelutuotantoon, kouluihin, päiväkoteihin ja hallintoon. Kuntien ympäristösuunnitelman lisäksi jokaisen hallintokunnan tulee asettaa omat ympäristötavoitteet ja arvioida niiden toteutumista. Kunnan tulee edistää ilman- ja vesien suojelua alueellaan, samoin kuin omistamiensa metsien monimuotoisuutta ja tukea omalla toiminnallaan kansainvälisten ympäristötavoitteiden saavuttamista. Kaupunkirakentamisessa tulee säästää viheralueita lähivirkistysalueiksi ja jättää rantoja yhteiseen virkistyskäyttöön. Asumisterveyttä ja viihtyvyyttä on lisättävä myös melu- ja pölyhaittoja ehkäisemällä ja edistämällä kestävä kehityksen mukaista rakentamista.

Lähi vuosien suurin ympäristönsuojelullinen haaste on ilmastonmuutos. Kunnat voivat energian tuottajina ja kuluttajina vaikuttaa merkittävästi kasvihuonepäästöjen syntymiseen. Yhdyskuntasuunnittelulla kunnat vaikuttavat esimerkiksi kansalaisten liikkumistarpeista aiheutuviin päästöihin. Kahdentoista suurimman kaupungin energiantuotannon hiilidioksidipäästöt muodostavat noin 15 prosenttia maan kokonaispäästöistä. Kunnan oman energiankäytön ja yhdyskuntien jätehuollon osuus kasvihuonekaasupäästöistä on suuruusluokaltaan 10-12 prosenttia.

Liikenteen osuus päästöistä on viidennes. Liikennemääriä voidaan vähentää ja parantaa joukkoliikenteen edellytyksiä tiivistämällä kaupunkirakennetta. Päästöjen vähentämisen kannalta on oleellista kaavoittaa uudet asuinalueet niin, että julkisen liikenteen järjestäminen ja käyttö sekä kaukolämpöverkon rakentaminen ja siihen liittyminen muodostuvat palvelujen tarjoajille ja asukkaille taloudellisesti houkutteleviksi vaihtoehdoiksi.

Kunnat vaikuttavat ilmastonmuutokseen omalla energiankäytöllään. Kallistuva energia houkuttelee kuntia säästämään energiakustannuksissa. Kuntien rakennuksissa, kuten kouluissa ja sairaaloissa arvioidaan olevan säästettävissä lämmityksessä yli 10 prosenttia ja sähkössä 6-8 prosenttia. Tämä on käytännössä rahaa, joka menee tällä hetkellä taivaan tuuliin. Näkyvissä ei ole myöskään energian hintojen alentumista tulevaisuudessa.

Energiansäästötyöhön on ryhdyttävä kaikissa kunnissa. Kuntien energiaohjelmat ja energiatehokkuussopimukset edistävät energiansäästötoimia ja uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa. Esimerkiksi Tampereella järjestelmällisellä energiansäästöllä saavutettiin 2,5 miljoonan

euron taloudellinen hyöty vuonna 2005. Asukkaiden ja yritysten energianeuvontaa tulisi tehostaa mm. kuntien tai maakuntien perustamien energiatoimistojen ja ympäristökeskusten kautta.

Kunnat ovat merkittäviä energian tuottajia. Suomen sähköntarpeesta noin 15 prosenttia tuotettiin vuonna 2005 kuntien omistamissa energialaitoksissa tai -yhtiöissä. Alue- ja kaukolämmön tuotannosta kuntien osuus on yli 80 prosenttia. Sopivilla polttoainevalinnoilla kunnilla on mahdollisuus tuottaa ympäristöystävällisempää sähköä ja lämpöä. Sähköenergian kallistuessa ja aluelämmityksen laajentuessa edellytykset sähkön ja kaukolämmön yhteistuotantoon pienemmissäkin yksiköissä paranevat. Myös jätteiden poltto energiaksi tulee yleistymään kasvihuonekaasujen vähentämiseksi ja kaatopaikkojen lisääntyvän tilantarpeen vuoksi. Tämä on hyväksyttävää, kun jäte soveltuu energiana hyödynnettäväksi ja kun siten vältytään esim. ympäristöä kuormittavilta pitkiltä kuljetuksilta.

Uusiutuvien luonnonvarojen tehokas hyödyntäminen on tärkeää sekä ekologisuuden että työllistävän vaikutuksen takia. Energiatehokkuutta on lisättävä ja uusiutuvan kotimaisen energian käyttöönottoa edistettävä. Puu-, turve- ja muun bioenergian mahdollisuudet luoda työtä ja pienyrittäjyyttä alueellisesti tulee hyödyntää täysimääräisesti. Kuntien tulee ottaa tämän huomioon omassa energiantuotannossaan mm. hakevoimaloiden kohdalla.

TASAPAINOISTA ALUEKEHITYSTÄ

Korostamme maamme monimuotoisuuden ja tasapainoisen alue- ja kuntakehityksen tukemista, vireää kaupunkipolitiikkaa ja suunnitelmallista seutuyhteistyötä. Työnjako EU:n, valtion, aluetason ja kuntien kesken on muutoksessa. Maakuntien vastuulle tulee siirtää valtion aluehallinnon tehtäviä siten, että niille turvataan vastaavat resurssit hyvän hallinnon ja riittävän asiantuntemuksen varmistamiseksi. Kansalaisten kannalta keskeiset päätökset on läheisyysperiaatteen mukaisesti tehtävä jatkossakin kunnissa. Kristillisdemokraatit korostavat monimuotoisuutta kuntien ja maakuntien kokonaisuudessa.

Maakuntien liitot toimivat seudullisina edunvalvojina ja vaikuttajina ja niillä on lakiin perustuva aluekehittämismääräys. Kansallista aluepolitiikkaa on rakennettava yhteistyössä valtion ja kuntien kesken ja aluehallintoa on kansanvaltaistettava. Myös valtion tulee tukea alueellisia vahvuuksia niin, että koko maan tasapainoinen kehitys turvataan.

Jokainen maakunta tarvitsee veturikseen kasvukeskuksen, joka tarjoaa monipuoliset paikalliset koulutusmahdollisuudet ja työmarkkinat. Alueiden menestys ja kilpailukyky rakentuvat yhä enemmän osaamisen, yrittäjyyden, omien vahvuuksien ja omaehtoisen kehittämisen varaan.

Me kaikki tarvitsemme elävää maaseutua, maaseudun kulttuurimaisemaa, toimivaa tieverkkoa ja maaseudun luontoympäristöä. Maaseutuja on kehitettävä seutuyhteistyön avulla, jonka tulee olla kevyesti ja joustavasti organisoitu. Kuntien välinen yhteistyö vahvistaa kuntia selviytymään haasteista, joita väestökehitys tuottaa. Kuntien yhteistyön tulee tarjota esim. päivähoito-, koulu- ja terveystalouksia työssäkäyntialueella kuntarajojen yli. Paluumuuttoa, etätöiden mahdollisuuksia ja maaseutukuntien omaleimaisuutta tulee markkinoida aktiivisesti. Myös elinkeinopolitiikassa tarvitaan seudullista yhteistyötä, jotta voimavarat saadaan tehokkaasti hyödynnettyä. Pitkäjänteinen kaavoitus ja maankäyttö sekä kunnolliset liikenne- ja tietoliikenneyhteydet kannustavat yritysten tasaisempaan sijoittumiseen. Alueilla ylläpidettävä hyvä peruspalveluiden taso helpottaa myös yritysten mahdollisuuksia saada osaavaa työvoimaa. Yhä useampi suomalainen elää tulevaisuudessa suuren osan vuodesta vapaa-ajan asunnossaan. Palveluiden saatavuuden ja kuntien välisen kustannusjaon sekä paikallisiin asioihin vaikuttamisen mahdollisuudet tulee selvittää kuntien vapaa-ajan asukkaiden osalta.

Kaupunkipolitiikassa tulee panostaa lähiöiden ja asuinalueiden kehittämiseen. Osallisuutta ja asukkaiden kuulemistä korostavassa kaupungissa vastuu ja välittäminen kasvavat ja elämän laatu paranee. Tavoittemme on elämänmyönteinen kotikunta ja kotikaupunki, jossa asukkaat tuntevat yhteenkuuluvuutta ja huolehtivat toisistaan.

PÄÄKAUPUNKISEUTU – METROPOLI JOSSA IHMISET OVAT RAKENTEITA TÄRKEÄMPIÄ

Samalla kun haluamme turvata koko Suomen elinkelpoisuuden, on pääkaupunkiseudun erityispiirteisiin kiinnitettävä enemmän huomiota. Joka viides suomalainen työpaikka on pääkaupunkiseudulla. Miljoonan asukkaan raja on ylittynyt. Alueella on useita kansallisesti merkittäviä talouden ja osaamisen vetureita. Suomi tarvitsee yhteistyössä toimivan metropolialueen, joka pystyy kilpailemaan Itämeren alueella ja laajemminkin muiden vastaavien kaupunkikeskittymien kanssa.

Samalla kun pääkaupunki seutu kasvaa ja kaupungistuu, myös sen tarpeet ja ongelmat muuttuvat. Asuminen on kallistunut ja liikkuminen hidastunut, erityisesti kehäteillä. Myös eriarvoistuminen ja huono-osaisuus ovat lisääntyneet. Pääkaupunkiseudun naisväestöstä on suhteellisesti laskettuna mukana työelämässä enemmän kuin missään muussa Euroopan maassa. Vaikka alueen tulotaso on korkea, niin samanaikaisesti köyhyysrajaa vähemmän ansaitsevia on jo 24 % tulonsaajista.

Pääkaupunkiseudun tehtävä korostuu tulevaisuudessa. Innovaatioita on suunnattava ihmisten hyvinvoinnin turvaamiseen. Ihminen ei ole rakenteita varten vaan rakenteet ihmisiä varten. Ihmisten hyvinvointi on nostettava alueen kilpailutekijäksi. Tuottavuuden paras ylläpitäjä on, hyvin voiva perhe.

Kristillisdemokraattinen kuntarajat ylittävä metropoliajattelu tähtää ihmisen hyvinvointiin alueen palveluiden järjestämisessä, maankäytön ja asuntotuotannon ohjauksessa sekä elinkeino-, infra- ja liikennesuunnittelussa.

Metropolialue tulee nähdä laajana käsittäen koko työssäkäyntialueen Uudellamaalla ja ulottuen radanvarrtta aina Hämeen seudulle saakka.

Kristillisdemokraattinen kotikunta haluaa varmistaa sen, että kunnalliset peruspalvelut tuotetaan metropolialueellakin ihmisläheisesti ja lähellä asukkaita. Päivähoitopaikkoja, kouluja ja terveyspalveluita on oltava riittävästi ja lähellä. Ammatillisten opiskelupaikkojen määrää on lisättävä.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä yksinhuoltaja perheisiin ja pienituloisiin, joiden elinolot ja ehdot jatkuvasti kaventuvat, tuloerojen kasvaessa. Kun pienituloisen henkilön palkkatulo ei enää riitä asumiseen ja ruokaan ilman toimeentulo- ja asumistukea, on tilanne huolestuttava. Pieniä kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja on rakennettava riittävästi. Kaupunkien on yhdessä kaavoitettava omaan vuokra-asuntotuotantoon edullisia tontteja. Pääkaupunkiseudun asunnottomien määrä on yli 3000. Samaan aikaan kaikkien alueen kaupunkien talous on ylijäämäinen. Varoja on kohdennettava asunnottomuuden poistamiseen..

Alueen joukkoliikenteen yhteyksiä ja edellytyksiä on edelleen kehitettävä siten, että niiden kilpailukyky yksityisautoilun kanssa parane. Nykyautojen pienenevät kulutukset ja hankintahinnat sekä joustavat rahoitusmahdollisuudet, asettavat joukkoliikenteen mielekkyydestiin. Joukkoliikenteeltä edellytetään joustavuutta, nopeutta ja edullisempia hintoja. Pääkaupunkiseudun joukkoliikenne väyliä on pysyttävä rakentamaan nykyistä nopeammin. Valtion on kannettava suurempi vastuu investoimalla enemmän alueelle. Myös yksityisrahoitusmalleja on rohkeasti etsittävä.

Monipuolista alueellista yhteistyötä tarvitsevat myös muut suuret kaupunkiseudut, kuten Oulu, Turku ja Tampere ympäristöineen. Kasvukeskusten asema alueellisina vetureina on turvattava.

Tämä puoluehallituksen 17.5 hyväksymä asiakirja on Kristillisdemokraattien valtakunnallinen kunnallispoliittinen ohjelma. Löydät sen myös osoitteesta www.kd.fi / ohjelmat. Jokainen kunta on kuitenkin erilainen, vaikka yleiset toimintaperiaatteet on määritelty samanlaisiksi. Millaista kotikuntaa Sinä haluaisit olla rakentamassa? Kerro ajatuksistasi oman paikkakunnan Kristillisdemokraattien kunnallisvaaliehdokkaille!